

Стрілець Наталія Олександрівна

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
головний бібліотекар науково-видавничого
відділу,*

*Харківська державна наукова бібліотека
імені В. Г. Короленка,*

Харків, Україна

e-mail: Strelecnata2015@gmail.com

РОЛЬ РЕСУРСІВ ХДНБ ім. В. Г. КОРОЛЕНКА У САМООБСЛУГОВУВАННІ КОРИСТУВАЧІВ

Наводиться інформація про деякі ресурси Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, які можна використовувати для самообслуговування.

***Ключові слова:** Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка, самообслуговування, інформаційні ресурси.*

Бібліотека, що протягом тривалого часу обслуговувала користувачів, як соціальний інститут, нині має змінювати свої соціальні функції, впроваджуючи в роботу діджиталізацію, адже в сучасних умовах обслуговуються користувачі, які володіють комп'ютерними технологіями і бажають цілодобово мати віддалений доступ [1]. Наявність сайту, що інформує про режим роботи бібліотеки й повідомляє про основні події, вже не можна назвати вдалим прикладом комунікації з користувачами. Ефективність роботи сайту залежить від багатьох чинників, зокрема, від своєчасного наповнення актуальними ресурсами, призначеними для самостійної роботи користувачів.

До того ж сайт бібліотеки, на якому разом з іншими матеріалами представлені ресурси для самообслуговування, може стати основним майданчиком для комунікації між бібліотекою і користувачами у віртуальному світі [2]. Крім того, саме сайт дасть змогу покращити існуючі форми обслуговування та запровадити нові.

Наприклад, на сайті Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (ХДНБ) представлена як інформація загального характеру,

так і ресурси, які забезпечать користувачам можливість самообслуговування. Пропонуємо розглянути деякі розділи сайту, що допоможуть віддаленим користувачам отримати потрібну інформацію у дистанційному режимі.

Передусім ресурсами для самообслуговування можуть стати віртуальні виставки. Інформація, представлена у віртуальних виставках, може користувачам стати в нагоді при підготовці дисертацій, дипломних і різних кваліфікаційних робіт. На сайті ХДНБ представлені 82 віртуальні виставки, які розкривають фонди бібліотеки («Дореволюційні нотні видання з фонду ХДНБ ім. В. Г. Короленка з автографами авторів музичних творів та музично-громадських діячів»), а також присвячені знаменним датам, ювілеям («Слобожанський уклін Кобзареві: до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка»), окремим темам («Витоки (1858–1917рр.) з циклу "Колекція періодичних видань з бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства ХІХ–ХХ ст. з фондів ХДНБ імені В. Г. Короленка"»), видатним подіям вітчизняної та світової історії, науки і культури («Драматург світового масштабу: до 125-річчя від дня народження М. Куліша», «Іван Пулюй: життя в ім'я науки», «Апостол правди і науки: до 160-річчя від дня народження Софії Русової»). Віртуальні виставки стають ефективним інструментом, що сприяє самоосвіті користувачів, адже містять стислу інформацію про подію або видатну особистість і список літератури, з яким можна ознайомитися у бібліотеці. Віртуальна виставка є багатофункціональним інформаційним ресурсом, що надає можливість підвищити ефективність пошуку інформації [3].

Наступним ресурсом, який може допомогти при самообслуговуванні, є блог «Історія Харкова у пам'ятних дошках», електронний рекомендаційний бібліографічний ресурс, що пропонує читачам ознайомитися з меморіальними дошками, здійснюючи віртуальні «подорожі» вулицями міста. Крім того, представлена інформація про існуючі й втрачені дошки, які встановлені на різних будівлях Харкова. Теги блогу – це назви вулиць, імена осіб, події, дати, теми, пов'язані з історією міста. Опис дошки складається з

двох частин. Перша – фактографічна інформація: адреса розташування, фотографія дошки, напис на ній. Друга – довідкові відомості про особу або історичну подію, якій присвячена дошка, бібліографічні описи джерел, що стосуються особи або події. Надаються не тільки бібліографічні відомості про джерела, а й цитати з найбільш цікавих книг, статей.

Із травня 2015 р. зареєстровано 27130 звернень до блогу, що свідчить про неабияку зацікавленість користувачів проектом. Аудиторія звернень така: Україна (15942), Російська Федерація (6965), США (1836), Франція (445), Нідерланди (278), Німеччина (173), Японія (100), Кенія (99), Іспанія (97), Канада (38) [4].

Розділ сайту ХДНБ «Видання бібліотеки» також може використовуватися для самообслуговування. 2015 року у ХДНБ розпочато створення фонду електронних документів власної генерації, призначених для он-лайн використання. До нього включені електронні версії друкованих видань і електронні ресурси, підготовлені протягом 2001–2017 рр. На сервісі Calameo представлені матеріали науково-практичних конференцій, семінарів тощо; бібліографічні ресурси (персональні й біобібліографічні посібники, каталоги виставок, зведені каталоги тощо); методичні й інформаційні видання (методичні рекомендації, довідники тощо). Основним джерелом поповнення фонду електронних документів сервісу є документи з бібліотекознавчої, бібліографознавчої, книгознавчої тематики, підготовлені співробітниками ХДНБ. Види видань визначаються практичними потребами бібліотеки. На цей час на сервісі представлено 258 видань, станом на 30.12.2017 р. зафіксовано 28449 звернень [5].

Задля удосконалення представлених ресурсів важливо мати зворотний зв'язок із користувачами для максимально якісного задоволення їх потреб. Саме тому у ХДНБ систематично проводиться анкетування користувачів. Так, у 2017 р. під час дослідження «Інформаційні потреби користувачів ХДНБ ім. В. Г. Короленка з позицій моніторингу» опрацьовано 508 анкет, з них 295 он-лайн, 213 друкованих. Завдяки цьому встановлено, що рівень

обслуговування користувачів високий, але разом із тим були виявлені проблеми, пов'язані із задоволенням інформаційних потреб. На думку читачів, бібліотека не завжди оперативно реагує на зміни в їх інформаційних потребах. Респонденти відзначають, що відмови викликані об'єктивними чинниками. Внаслідок суспільно-політичних, економічних кризових ситуацій у країні зменшилися видатки на заклади культури, експерти констатують скорочення видання наукової літератури [6].

Підсумовуючи, можемо констатувати, що цифрова мережа дає бібліотекам змогу отримувати необхідну інформацію і надавати відомості про себе та свої послуги. Цю функцію насамперед виконують сайти, на яких представлено інформаційні продукти бібліотек. За допомогою інформації, розміщеної на сайті, створюється позитивний імідж книгозбірні та покращується поінформованість користувачів про інформаційні продукти та послуги, що надає просвітницька установа.

Список використаних джерел

1. Бова І. Сучасні форми обслуговування користувачів бібліотек вишів в умовах електронного середовища / І. Бова, Т. Марцун // Бібліотечний форум України. – 2014. – № 2. – С. 9–12.

2. Трачук Л. Роль веб-сайтів обласних універсальних наукових бібліотек України в інформаційній соціалізації та самообслуговуванні користувачів бібліотек / Л. Трачук // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2015. – Вип. 42. – С. 135–146. – Електрон. аналог: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npbuimviv_2015_42_13 (дата звернення: 08.06.2018).

3. Віртуальні виставки [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com/v-vystavky.html> (дата звернення: 08.06.2018). – Назва з екрана.

4. Історія Харкова у пам'ятних дошках. Фактографічні та бібліографічні відомості [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://mevorydoskikharkov.blogspot.com/2015> (дата звернення: 08.06.2018). – Назва з екрана.

5. Стрілець Н. О. Представлення електронних версій видань у відкритому доступі (з досвіду ХДНБ ім. В. Г. Короленка) / Н. О. Стрілець // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 3. – С. 20–23.

6. Інформаційні потреби і запити користувачів ХДНБ ім. В. Г. Короленка з позицій моніторингу (2014 р.) [Електронний ресурс] : звіт про наук.-дослід. роботу / М-во культури України, Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; викон. І. А. Карнаух ; [викон. довідки з он-лайн анкетування Ю. В. Ходарєва]. – Електрон. дані. – Харків, 2017. – 167 с.: 55 табл., 11 фото + презентація (25 слайдів). – На правах рукопису. – Режим доступу: <http://bit.ly/2sCTbLa> (дата звернення: 8.06.2018). – Назва з екрана.

Стрелец Наталия Александровна
РОЛЬ РЕСУРСОВ ХГНБ ИМ. В. Г. КОРОЛЕНКО В САООБСЛУЖИВАНИИ
ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Информация о некоторых ресурсах Харьковской государственной научной библиотеки имени В. Г. Короленко, которые можно использовать для самообслуживания.

Ключевые слова: Харьковская государственная научная библиотека имени В. Г. Короленко, самообслуживание, информационные ресурсы.

Strelets Nataliia Aleksandrovna
THE ROLE OF THE KSSL THEM. V. G. KOROLENKO IN THE SAUNA USER
SERVICE

Information is provided on some Kharkov State Scientific Library resources that can be used for self-service.

Keywords: Kharkov State Scientific Library named after V. G. Korolenko, self-service, information resources.